

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

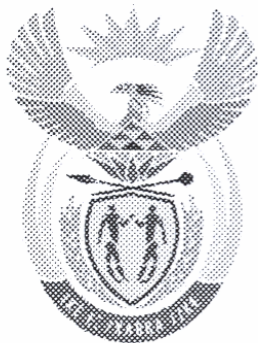
Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

SA EXAM
PAPERS

education

Department:
Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

KREITI YA 12

SEPEDI LELEMETLALELETŠO LA BOBEDI (SAL)

LEPHEPHE LA BOBEDI (P2)

NOFEMERE 2009

MEMORANTAMO

MEPUTSO: 80

Magapa 28/11/2009
External Moderator

Palomoka ya matlakala a memorantamo ke 9.

DEPARTMENT OF EDUCATION
CD: EMAPE
2009 -12- 02
PRIVATE BAG X110 PRETORIA 0001
UMNYANGO WEZEMFUNDO

Amang 28/11/2009
Internal Moderator

KAROLO YA A: RUBRIKI YA GO LEKOLA TAODIŠO (40)

	Khouto 7: Bokgoni bjo bobotse go fetiša.	Khouto 6: Bokgoni bjo bobotse kudukudu.	Khouto 5: Bokgoni bjo bobotse kudu.	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša.	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego.	Khouto 2: Bokgoni bja go išega.	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu.
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
	22½ – 28	20 – 22	17 – 19½	14 – 16½	11½ – 13½	8½ – 11	0 – 8
DITENG LE PEAKANYO (MEPUTSO 28)	-Diteng di laetša kwešišo ya go kgahliša ya ditaba. -Dikgopolo tša go butšwa tša go hlohla mogopolo. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse kudukudu.	-Diteng di laetša tlhalošo ye e tseneletšego ya ditaba. -Dikgopolo di a kgahliša, ke tša boikgopolelo. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse kudu.	-Diteng di laetša tlhalošo ya go kwagala ya ditaba. -Dikgopolo tša go kgahliša, tša go goga šedi. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse.	-Diteng di laetša tlhalošo e lekanego ya ditaba ka go kgotsofatša. -Dikgopolo ke tša mehleng, tša go se tsenelele. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go amogelega ya magareng ya go nyalelana le lelemetlalele tšo la bobedi.	-Diteng ke tša mehleng tša go fela di sa nyalelane. -Dikgopolo mo gontši di tseleng fela di a ipošeletša. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše taodišo ya go hlamega gabotse ya lelemetlalele tšo la bobedi.	-Diteng ga di kwagale ka mehla, ga di nyalelane. -Dikgopolo ke tše nnyane tša go fela di ipošeletša. -Bohlatse bja go hlaelela bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo.	-Diteng di fapogile ebile ga di nyalelane. -Dikgopolo di šarakane ebile di a hlakahlakanya. -Ga go na Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo. -Taodišo e hlagišitšwe ka bofokodi.
POLELO, SETAELE LE PALOBO- HLATSE (MEPUTSO 7)	-Bohlatse bja temogo ye e tseneletšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga di laotšwe ka botlalo. -Polelomakgethe e šomišitšwe ka nepagalo. -Kgethontšu ke ya maleba mo gohle. -Setaele se se nepagetšego se tšweletša sererwa ka kgethontšu.	-Temogo ye e itšego ya polelo. -Polelo le maswaodikga di laotšwe ka tshwanelo le go kgona go šomiša polelo-makgethe ka nepagalo. -Kgethontšu mo gontši e nepagetše. -Setaele sa maleba se tšweletša sererwa ka kgethontšu. -Taodišo ga e na le phošo go laetša gore	-Temogo ye e itšego ya khuetšo ya polelo. -Polelo le maswaodikga mo gontši ke tša maleba. -Kgethontšu e lekanetšenyana fela e sepelelana le setšweletšwa. -Setaele ke sa maleba ebile se sepelelana le dinyakwa tša sererwa. -Taodišo e tloga e se na le phošo go	-Temogo ye e itšego ya khuetšo ya polelo. -Polelo e nyakile e letefaditšwe, le maswaodikga a a kgotsofatša. -Kgethontšu e nyakile go hlaelela fela e sepelelana le sererwa ka tshwanelo. -Setaele se sepelelana le dinyakwa tša sererwa. -Taodišo e sa na le	-Polelo ya go hlaelela le maswaodikga ga se a šomišwa ka tshwanelo. -Kgethontšu ya motheo, ya go hlaelela. -Setaele ga se nyalelane ebile ga se swanetšane le sererwa. -Taodišo e na le diphošo tše ntši le ge e laetša e badišitšwe le go ntšhwa diphošo.	-Polelo le maswaodikga di fošagetše. -Kgethontšu e hlaelela kudu -Setaele ga se sepelelane le sererwa. - Taodišo e tletše ka diphošo le ge e badišitšwe le go ntšhwa diphošo.	-Polelo le maswaodikga di fošagetše kudu. -Kgethontšu e šarakane ebile e hlakahlakane. -Setaele se fošagetše ka mahlakoreng ka moka. -Taodišo e tletše ka diphošo ebile e a hlakahlakanya le ge e badišitšwe le go ntšhwa diphošo.

	-Taodišo e tloga e se na le ge e le phošwana go laetša gore e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.	e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.	laetša gore e badišišitšwe le go ntšhwa diphošo.	diphošo le ge e laetša go badišišwa le go ntšhwa diphošo.			
TLHAMEGO (MEPUTSO 5)	4 – 5 -Sererwa se tšwelapele ka nyalelano. Dintlha di filwe ka botlalo. -Mafoko le ditemana ka moka di hlamilwe ka nepagalo, di tšweletša tlhalošo ya go kwagala. -Botelele ke bja maleba.	3½ -Dintlha di a latelana ebile di a nyalelana. -Mafoko le ditemana di hlamilwe ka nepagalo le tlhalošo e a kwagala. -Botelele ke bja maleba.	3 -Dintlha tše nnyane tša maleba di tšweleditšwe. -Mafoko le ditemana gantši di hlamilwe ka tshwanelo le tlhalošo mo gontši e tloga e kwagala gabotse. -Botelele e nyakile go ba bja maleba.	2½ -Dintlha tše dingwe tša maleba di laeditšwe. -Diphošo tlhamegong ya ditemana le mafoko fela tlhalošo e kwagala. -Botelele ke bja maleba.	2 -Bohlatse bja dintlha tša maleba. -Mafoko le ditemana di fošagetše le ge tlhalošo ka kakaretšo e kwagala. -Botelele – telele kudu/kopana kudu.	1½ -Dikgopolo tše dingwe di etšwa tseleng, go boima go latela kakaretšo ya dikgopolo. -Mafoko le ditemana ga se tša hlamega, gomme tlhalošo ga e kwagale. -Botelele – telele kudu/kopana kudu.	0 – 1 -Dikgopolo di tšwele tseleng. -Mafoko le ditemana di šarakane ebile ga di tsenelane. -Botelele – teleletelele/ kopanakopana.

KAROLO YA B: RUBRIKI YA GO LEKOLA DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE TELELE (20).

	Khouto 7: Bokgoni bjo bobotse go fetiša.	Khouto 6: Bokgoni bjo bobotse kudukudu.	Khouto 5: Bokgoni bjo bobotse kudu.	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša.	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego.	Khouto 2: Bokgoni bja go išega.	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu.
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
DITENG, PEAKANYO LE TLHAMEGO (MEPUTSO 14)	11½ – 14 -Tsebo e botsebotse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya sererwa, ga a tšwe tseleng. -Diteng le dikgopolo di a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga sererwa.	10 – 11 -Tsebo e botse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya sererwa, ga go na le go tšwa tseleng. -Nyalelano ya diteng le dikgopolo ke ye kaone, di na le dintlha tša go thekga setšweletšwa.	8½ – 9½ -Tsebo ya go kwagala ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, o tšwele tseleng gannyane. -Setšweletšwa se tloga se nyalelana ka diteng le dikgopolo. -Tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse.	7 – 8 -Tsebo ye e lekanego ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Mongwalo o tšwele tseleng, fela se ga se thibeke tlhalošo. -Setšweletšwa se nyakile go nyalelana ka diteng le dikgopolo, se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa.	6 – 6½ -Tsebo ya magareng ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo e tshetshe. -Mongwalo o tšwele tseleng, tlhalošo ga e kwagale gabotse. -Nyalelano ya magareng ya dikgopolo le diteng, setšweletšwa se na le dintlha tše mmalwa	4½ – 5½ -Tsebo ya mathomo ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo hlaelela. -Mongwalo o tšwele tseleng, tlhalošo ga e tšwelele mo gontši. -Setšweletšwa ga se nyalelane ka dikgopolo le diteng mo gontši, se na le dintlha di se	0 – 4 -Ga go na tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Mongwalo o tšwele tseleng, tlhalošo ga e kwagale. -Ga go na nyalelano ya dikgopolo le diteng, se na le dintlha tše nnyane kudu tša go thekga sererwa. -Peakanyo le/ sengwalwakanywa

	-Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudukudu.	-Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega kaone kudu. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego gabotse.	-Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo setšweletšwa sa gp hlamega gabotse -O šomišitše melao e mentši ya maleba ya sebopego.	-Bohlatse bja Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go amogelela sa lelemetlaleletšo la bobedi. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego.	tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega sa magareng sa lelemetlaleletšo la bobedi. -O na le tsebo e nnyane ya dinyakwa tša sebopego, o tlogetše melao e bohlokwa.	kaenyana tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja go hlaelela bja Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo. -O šomišitše melao ya sebopego ka go se e kwešiše, e mengwe e tlogetšwe.	sa mathomo ga se tša maleba. -Setšweletšwa se hlagišitšwe ka bofokodi. -Ga se a šomiša melao ya maleba ya sebopego.
POLELO, SETAELE LE PALOBO-HLATSE (MEPUTSO 6)	5 – 6 -O šomišitše melao ka moka ya maleba ya sebopego. -Polelo ya setšweletšwa mo go e nepagetše ebile se hlamilwe gabotse. -Tlotlontšu mo gohle ke ya maleba go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele mo gontši se nepagetše. -Setšweletša ga se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ke bja maleba.	4½ -Setšweletšwa se hlamilwe bokaone kudu ka maleba. -Tlotlontšu ke e kaone ya maleba go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele mo gontši se nepagetše. -Setšweletša ga se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ke bja maleba.	4 -Setšweletšwa se hlamilwe gabotse ka nepagalo. -Tlotlontšu e tloga e le ya maleba go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se tloga se nepagetše. -Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ke bja maleba.	3 – 3½ -Tlhamego ya setšweletšwa e lekanetše. Diphošo ga di thibele kelelo ya dintlha. -Tlotlontšu e lekanetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nyakile se nepagetše. -Setšweletšwa se se na le diphošo le ge se laetša go badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele e nyakile go ba bja maleba.	2½ -Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le diphošo tše ntši. -Tlotlontšu e a hlaelela ebile ga se ya swanela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se na le diphošo. -Setšweletšwa se na le diphošo tše ntši le ge se laetša se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele – telele kudu/kopana kudu.	2 -Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tsenelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka diphošo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele – telelelelele/ kopanakopana.	0 – 1½ -Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ebile ga se ya lokela morero. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka diphošo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele – telelelelele/ kopanakopana.

	5 – 6	4½	4	3 – 3½	2½	2	0 – 1½
POLELO, SETAELE LE PALOBO- HLATSE (MEPUTSO 6)	-O šomišitše melao ka moka ya maleba ya sebopego. -Polelo ya setšweletšwa mo go e nepagetše ebile se hlamilwe gabotse. -Tlotlontšu mo gohle ke ya maleba go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele mo gontši se nepagetše. -Setšweletšwa se tloga se se na le ge e le phošwana go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ke bja maleba.	-Setšweletšwa se hlamilwe bokaone kudu ka maleba. -Tlotlontšu ke e kaone ya maleba go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele mo gontši se nepagetše. -Setšweletšwa ga se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ke bja maleba.	-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse ka nepagalo. -Tlotlontšu e tloga e le ya maleba go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se tloga se nepagetše. -Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele ke bja maleba.	-Tlhamego ya setšweletšwa e lekanetše. Dipošo ga di thibele kelelo ya dintlha. -Tlotlontšu e lekanetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nyakile se nepagetše. -Setšweletšwa se sa na le dipošo le ge se laetša go badišitšwa le go ntšhwa dipošo. -Botelele e nyakile go ba bja maleba.	-Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le dipošo tše ntši. -Tlotlontšu e a hlaelela ebile ga se ya swanela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se na le dipošo. -Setšweletšwa se na le dipošo tše ntši le ge se laetša se badišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele – telele kudu/kopana kudu.	-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tsenelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka dipošo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele – teleletelele/ kopanakopana.	-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ebile ga se ya lokela morero. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka dipošo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišitšwe le go ntšhwa dipošo. -Botelele – teleletelele/ kopanakopana.

KAROLO YA C: RUBRIKI YA GO LEKOLA DITŠWELETŠWA TŠA TIRIŠANO TŠE KOPANA LE DITŠWELETŠWA TŠA TSEBIŠO, MELAETŠA LE MAHLAKORENTŠI (20)

	Khouto 7: Bokgoni bjo bobotse go fetiša.	Khouto 6: Bokgoni bjo bobotse kudukudu.	Khouto 5: Bokgoni bjo bobotse kudu.	Khouto 4: Bokgoni bja go kgotsofatša.	Khouto 3: Bokgoni bjo bo lekanego.	Khouto 2: Bokgoni bja go išega.	Khouto 1: Bokgoni bja go hlaelela kudukudu.
	80 – 100%	70 – 79%	60 – 69%	50 – 59%	40 – 49%	30 – 39%	0 – 29%
	11½ – 14	10 – 11	8½ – 9½	7 – 8	6 – 6½	4½ – 5½	0 – 4
DITENG, PEAKANYO LE TLHAMEGO (MEPUTSO 14)	-Tsebo e botsebotse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga a tšwe tseleng. -Diteng le dikgopolo di a nyalelana, setšweletšwa se na le dintlha tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudukudu.	-Tsebo e botse ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, ga go na le go tšwa tseleng. -Nyalelano ya diteng le dikgopolo ke ye kaone godingwana, di na le dintlha tša go thekga setšweletšwa. -Bohlatse bja peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse kudu. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego gabotse.	-Tsebo ya maleba ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Moithuti o hlokometše tebelelo ya ditaba, o tšwele tseleng gannyane. -Setšweletšwa se tloga se nyalelana ka diteng le dikgopolo. -Bohlatse bja Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega gabotse sa go nyalelana. -O šomišitše melao e mentši ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya go lekanela ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Mongwalo o tšwele tseleng, fela se ga se thibeke tlhalošo. -Setšweletšwa se nyakile go nyalelana ka diteng le dikgopolo, se na le dintlha tše dingwe tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go amogelela sa lelemetlaleletšo la bobedi. -O šomišitše melao ya maleba ya sebopego.	-Tsebo ya magareng ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo e tshetshe. -Mongwalo o tšwele tseleng, tlhalošo ga e kwagale gabotse. -Nyalelano ya magareng ya dikgopolo le diteng, setšweletšwa se na le dintlha tše mmalwa tša go thekga sererwa. -Bohlatse bja Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo se tšweleditše setšweletšwa sa go hlamega sa magareng sa lelemetlaleletšo la bobedi. -O na le dikgopolo tša magareng tša dinyakwa tša sebopego, o tlogetše melao e bohlokwa.	-Tsebo ya mathomo ya dinyakwa tša setšweletšwa. Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go lekanela. -Mongwalo o tšwele tseleng, tlhalošo ga e tšwelele mo gontši. -Setšweletšwa ga se nyalelane ka dikgopolo le diteng mo gontši, se na le dintlha di se kaenyana tša go thekga sererwa. -Ga go na bohlatse bja Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo di a hlaelela. -O šomišitše melao ya sebopego ka go se e kwešiše, e mengwe e tlogetšwe.	-Ga go na tsebo ya dinyakwa tša setšweletšwa. -Mongwalo o tšwele tseleng, tlhalošo e no se kwagale ka gohle. -Dikarabo tša mešomo di laetša tebelelo ya go hlaelela. -Ga go na nyalelano ya dikgopolo le diteng, se na le dintlha tše nnyane kudu tša go thekga sererwa. -Peakanyo le/ sengwalwakakanywa sa mathomo ga e kgotsofatše. -Setšweletšwa se hlagišitšwe ka bofokodi. -Ga se a šomiša melao ya maleba ya sebopego.

	5 – 6	4½	4	3 – 3½	2½	2	0 – 1½
POLELO, SETAELE LE PALOBO- HLATSE (MEPUTSO 6)	-O šomišitše melao ka moka ya maleba ya sebopego. -Polelo ya setšweletšwa mo gontši ke ya maleba ebile e hlamilwe gabotse. -Tlotlontšu mo gohle ke ya maleba go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele mo gontši ke sa maleba. -Setšweletšwa se tloga se se na le ge e le phošwana go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ke bja maleba.	-Setšweletšwa se hlamilwe gakaone ka nepagalo. -Tlotlontšu ke ya maleba gannyane go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nepagetše kudu. -Setšweletša ga se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ke bja maleba.	-Setšweletšwa se hlamilwe gabotse ka nepagalo. -Tlotlontšu e tloga e nepagetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele e tloga e le sa maleba. -Setšweletšwa se tloga se se na le phošo go laetša gore se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele ke bja maleba.	-Tlhamego ya setšweletšwa e lekanetše. Diphošo ga di thibele kelo ya dintlha. -Tlotlontšu e lekanetše go ya ka morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se nyakile go ba sa maleba. -Setšweletšwa se sa na le diphošo le ge se laetša go badišitšwa le go ntšhwa diphošo. -Botelele e nyakile go ba bja maleba.	-Setšweletšwa se hlamegile gabotsenyana, se na le diphošo tše ntši. -Tlotlontšu e a hlaelela ebile ga se ya swanela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele se na le diphošo. -Setšweletšwa se na le diphošo tše ntši le ge se laetša se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele – telele kudu/kopana kudu.	-Tlhamego ya setšweletšwa e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ya go tsenelela le gona ga e a lokela morero, baamogedi ba tshedimošo le kamano. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka diphošo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele – teleletelele/ kopanakopana.	-Tlhamego ya setšweletša e a fokola ebile go boima go e latela. -Tlotlontšu e nyaka phošollo ebile ga se ya lokela morero. -Setaele ga se sepelelane le sererwa. -Setšweletšwa se tletše ka diphošo ebile se a hlakahlakanya le ge se badišitšwe le go ntšhwa diphošo. -Botelele – teleletelele/ kopanakopana.

KAROLO YA B L E C

Tše dingwe tše bohlokwa tše di swanetšego go hlokomelwa go ditšweletšwa tše telele le tše kopana:

1. **Lengwalo la dingongorego.**

Lengwalo le laetše dintlha tše di latelago:

- Sebopego le botelele tša maleba.
- Atrese ya mongwadi/moromedi.
- Atrese ya moamogedi/moromelwa.
- Madume/matseno le hlogo ya taba.
- Tšhomišopolelo, tlotlontšu le maswaodikga e be tša maleba.
- Retšistara le segalo e be tše di fodilego, tša semmušo.
- Thumong/mafelelo le maina ka botlalo.

2. **Pego ya semmušo**

- E be le hlogo.
- Retšistara e be ya maleba, ya semmušo.
- Polelo e be ya maleba, ya tlhompho le boikokobetšo.
- E tšweletše tshedimošo ka botlalo.

Mohlala:

- Go tima tše dingwe tša didirišwa tša mohlagase ge di sa šome.
- Šidolla diaparo ka moka ka nako e tee.

3. **Ditshwayatshwayo**

- Laetša leina la filimi, mongwadi le motšweletši.
- Laetša tabakgolo ya filimi (sererwa).
- Tšweletša bokgoni/go palelwa goba go atlega ga mongwadi wa yona.

Mohlala:

- E goga šedi.
- Ditaba tša yona di a kgodiša goba di bonala gore ke tša boikgopolelo?
- Ka boripana ahlaahla thulaganyo, tikologo le baanegwa.

4. **Ditaelo**

- Dillathekeng ga se tša dumelelwa ka phapošing ya ditlhahlobo.
- Baithuti ba dule fase ba tlogele sekgoba sa metara ka pele le ka morago ga bona.
- Baithuti ba se boledišane le go hlola mašata.
- Baithuti ga ba dumelelwe go swara dingwalo tšeo di ka ba thušago go fetola dipotšišo.

- Baithuti ba se ke ba thoma go ngwala pele ba laelwa go dira bjalo.
- Baithuti ba se ke ba adimana dilo tša go ngwala.
- Baithuti ga se ba dumelelwa go tšwela ntle, ntle le tumelelo le ge ba feditše go ngwala.
- Baithuti ba swanetše go apara diaparo tša bona tša sekolo.

5. **Maphephetsebiši**

- Go be le hlogo ya seo go bolelwago ka sona.
-
- Go be le tshedimošo ka botlalo.
- Taetšo ya letšatši, lefelo le nako ge di nyakega.
- Go be le morero.
- Retšistara e be ya maleba.
- Šomiša fonte ya go fapana.

6. **Karata/Poskarata**

Ela hloko tše di latelago:

- Tšatšikgwedi
- Nako
- Lefelo
- Morero/molaetša/thuto
- Retšistara le polelo e be tša maleba
- E be ka gare ga lepokisana
- Mongwalo e be wa maleba

Go be le taetšo ya mahlakore a mabedi (mohlala: lehlakore la leina le atrese le lehlakore la molaetša.)